

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 181/2026 van 17 augustus 2026

Betreft: Advies m.b.t. een voorontwerp van wet *tot invoering en regeling van de mogelijkheid om een deel van de informatieverzameling in het kader van het sociaal onderzoek van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn te delegeren aan ondernemingen voor private opsporing in de zin van de wet van 18 mei 2024 tot regeling van de private opsporing* (ADV-2026-00086)

Originele versie

Trefwoorden: OCMW – sociaal onderzoek – private opsporing – integratie – maatschappelijke dienstverlening – onroerende fraude

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name op artikelen 23 en 26 (hierna: WOG);

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna: AVG);

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna: WVG);

Gelet op de adviesaanvraag van mevrouw Anneleen Van Bossuyt, minister van Asiel en Migratie en van Maatschappelijke Integratie, belast met Grootstedenbeleid, (hierna: de aanvrager) ontvangen op 8 juli 2026;

Brengt de Autorisatie- en Adviesdienst van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna: de Autoriteit) op 17 augustus het volgende advies uit:

I. Voorwerp en context van de adviesaanvraag

1. Op 8 juli 2026 verzocht de aanvrager het advies van de Autoriteit met betrekking tot een voorontwerp van wet *tot invoering en regeling van de mogelijkheid om een deel van de informatieverzameling in het kader van het sociaal onderzoek van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn te delegeren aan ondernemingen voor private opsporing in de zin van de wet van 18 mei 2024 tot regeling van de private opsporing* (hierna: het ontwerp).
2. Het sociaal onderzoek strekt ertoe het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (hierna: OCMW) in staat te stellen na te gaan of de wettelijke voorwaarden voor de toekenning of het behoud van maatschappelijke dienstverlening of maatschappelijke integratie zijn vervuld. Volgens de memorie van toelichting verzamelt de maatschappelijk werker daartoe onder meer informatie over de gewone en werkelijke verblijfplaats van de betrokkene, zijn inkomsten en bestaansmiddelen, zijn onroerende goederen, de samenstelling van zijn huishouden en andere individuele omstandigheden die van invloed kunnen zijn op de tussenkomst van het OCMW.
3. De opsporing van niet-aangegeven onroerende goederen en de daaruit voortvloeiende inkomsten maakt volgens de aanvrager integraal deel uit van dat sociaal onderzoek. De toelichting wijst er evenwel op dat de informatie waarover het OCMW beschikt, onder meer via de elektronische gegevensstromen van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, niet steeds volstaat om het bestaan van dergelijke goederen vast te stellen. Dit zou in het bijzonder het geval zijn voor onroerende goederen in het buitenland, wanneer de betrokken informatie niet via internationale gegevensuitwisseling beschikbaar is en evenmin spontaan door de betrokkene werd aangegeven.
4. Volgens de memorie van toelichting en de nota aan de Ministerraad wordt de uitvoering van bijkomende onderzoeksverrichtingen bovendien bemoeilijkt door het tekort aan maatschappelijk werkers en de toename van het aantal steunaanvragen. Een maatschappelijk werker zou in de praktijk niet steeds over de nodige tijd en middelen beschikken om, in het bijzonder in het buitenland, nader onderzoek te verrichten naar mogelijk verzwegen onroerende goederen. Het ontwerp beoogt het OCMW daarom een bijkomend instrument te bieden om, wanneer er concrete vermoedens van verzwijging of onjuiste verklaringen bestaan, een afgebakend deel van de informatieverzameling toe te vertrouwen aan een onderneming voor private opsporing.
5. Daartoe wijzigt het ontwerp enerzijds de organieke wet van 8 juli 1976 *betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn* (hierna: de wet van 8 juli 1976) en anderzijds de wet van 26 mei 2002 *betreffende het recht op maatschappelijke integratie* (hierna: de wet van 26 mei 2002). In beide regelgevingskaders wordt eerst bevestigd dat het sociaal onderzoek door een maatschappelijk werker wordt uitgevoerd. Vervolgens wordt, bij wijze van uitzondering, voorzien

in de mogelijkheid om een deel van de informatieverzameling aan een onderneming voor private opsporing toe te vertrouwen. De artikelen 3 en 4 van het ontwerp voeren ter zake inhoudelijk parallelle regelingen in.

6. De opdracht van de onderneming voor private opsporing is beperkt tot het opsporen en vaststellen van niet-aangegeven onroerende goederen en de daaruit voortvloeiende inkomsten van de betrokkene en, in voorkomend geval, zijn samenwonenden. Met het oog daarop regelt het ontwerp de mededeling van bepaalde persoonsgegevens door het OCMW aan de onderneming, alsook de verdere verwerking van de resultaten van het onderzoek binnen het sociaal dossier. De opdracht moet worden uitgevoerd met inachtneming van de wet van 18 mei 2024 *tot regeling van de private opsporing* (hierna: de wet van 18 mei 2024).
7. Het ontwerp bevat daarnaast waarborgen met betrekking tot de toegang tot het onderzoeksrapport, de bewaring van de daarin opgenomen persoonsgegevens, de geheimhouding door de bij het onderzoek betrokken personen en de kosten van de opdracht. De uiteindelijke beoordeling van het recht op maatschappelijke dienstverlening of maatschappelijke integratie blijft bij het OCMW berusten.
8. De Autoriteit onderzoekt in wat volgt de gegevensbeschermingsrechtelijke impact van de artikelen 3 en 4 van het ontwerp. Zij zal in het bijzonder nagaan of de voorwaarden waaronder een OCMW een beroep kan doen op een onderneming voor private opsporing, alsook de wezenlijke elementen en waarborgen van de daarmee gepaard gaande verwerkingen, voldoende nauwkeurig, noodzakelijk en evenredig zijn vastgesteld.

II. Onderzoek ten gronde

a. Voorafgaande opmerkingen

9. Ten algemene titel herinnert de Autoriteit eraan dat elke norm die de verwerking van persoonsgegevens regelt en aldus een inmenging vormt in het recht op bescherming van persoonsgegevens, noodzakelijk en evenredig moet zijn en moet voldoen aan de vereisten van voorzienbaarheid en nauwkeurigheid. Krachtens artikel 6.3 AVG, gelezen in samenhang met artikel 22 van de Grondwet en artikel 8 EVRM, moeten de wezenlijke elementen van de verwerking in een formele wettelijke norm worden vastgesteld. Het betreft inzonderheid de precieze doeleinden, de categorieën van betrokkenen en persoonsgegevens, de ontvangers en de omstandigheden waarin gegevens worden meegedeeld, de maximale bewaartermijnen en de eventuele beperkingen van de rechten van de betrokkenen. Waar mogelijk verdient het bovendien aanbeveling om ook reeds de verwerkingsverantwoordelijke(n) aan te duiden in de wet.

10. De ontworpen verwerking vormt een belangrijke inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Zij heeft betrekking op aanvragers en begunstigen van maatschappelijke dienstverlening of maatschappelijke integratie, die zich mogelijks in een kwetsbare sociaaleconomische positie bevinden. Hun persoonsgegevens worden buiten hun medeweten door een private onderneming verzameld en onderzocht en kunnen vervolgens worden gebruikt voor een beslissing over de toekenning, herziening, schorsing, intrekking of terugvordering van sociale steun. Deze context vereist bijzondere aandacht voor de noodzakelijkheid, de subsidiariteit en de evenredigheid van de verwerking.
11. Artikel 60, § 1, van de wet van 8 juli 1976 bepaalt dat het sociaal onderzoek wordt uitgevoerd door een maatschappelijk werker en uitmondt in een nauwkeurige diagnose van de behoefte aan dienstverlening. Artikel 19, §§ 1 tot en met 3, van de wet van 26 mei 2002 bepaalt eveneens dat het OCMW voor het sociaal onderzoek een beroep moet doen op maatschappelijk werkers en zelf de ontbrekende inlichtingen verzamelt die nodig zijn om de rechten van de betrokkene te beoordelen. Het ontwerp voert op dit beginsel een uitzondering in door toe te laten dat een deel van de informatieverzameling wordt uitbesteed aan een onderneming voor private opsporing.
12. De Autoriteit benadrukt dat deze uitzondering niet tot gevolg mag hebben dat de wettelijke verantwoordelijkheid voor het sociaal onderzoek of enige beslissingsbevoegdheid aan de onderneming voor private opsporing wordt overgedragen. De onderneming kan uitsluitend worden belast met nauwkeurig afgebakende materiële verrichtingen van informatieverzameling. De beoordeling van de geloofwaardigheid van de betrokkene, de kwalificatie van feiten als fraude, de vaststelling van de bestaansmiddelen die krachtens de toepasselijke regelgeving in aanmerking moeten worden genomen en de uiteindelijke beoordeling van het recht op steun moeten uitsluitend bij het OCMW en de maatschappelijk werker blijven berusten.
13. In dat licht verdient het aanbeveling om doorheen het ontwerp **niet** te bepalen dat een deel van de informatieverzameling wordt '**gedelegeerd**' aan een onderneming voor private opsporing, maar dat het OCMW voor een nauwkeurig afgebakend deel daarvan **een beroep kan doen** op een dergelijke onderneming. De term 'delegatie' kan immers verkeerdelijk de indruk wekken dat een wettelijke bevoegdheid of verantwoordelijkheid wordt overgedragen. Zodoende moet tevens uitdrukkelijk worden bepaald dat de maatschappelijk werker de leiding over het sociaal onderzoek behoudt en instaat voor de beoordeling van de rechtmatigheid, relevantie en noodzakelijkheid van de opdracht en van het gebruik van de resultaten.

14. De verwijzing naar de wet van 18 mei 2024 biedt een belangrijk algemeen waarborgenkader, onder meer inzake de rolverdeling tussen de betrokken actoren, het onderzoeksopdrachtdocument, de toegelaten onderzoeksmethoden, de rapportering, de rechten van de betrokkenen en de bewaring van het onderzoeksdossier. Dit algemene kader ontslaat de wetgever evenwel niet van de verplichting om de wezenlijke elementen en de bijzondere waarborgen van deze specifieke verwerking in de wet van 8 juli 1976 en de wet van 26 mei 2002 zelf vast te stellen. De enkele verwijzing naar de wet van 18 mei 2024 volstaat niet, gelet op de bijzondere doeleinden van het sociaal onderzoek en de kwetsbaarheid van de betrokkenen.

b. *Gerechtvaardigd karakter, noodzakelijkheid en afbakening van het doeleinde*

15. Het ontwerp omschrijft het doeleinde van de aan de onderneming voor private opsporing toevertrouwde opdracht als het opsporen en vaststellen van niet aan het OCMW aangegeven onroerende goederen en de daaruit voortvloeiende inkomsten. Dit doeleinde moet restrictief worden geïnterpreteerd en uitdrukkelijk worden gekoppeld aan de beoordeling van het recht op of de omvang van maatschappelijke dienstverlening of maatschappelijke integratie.

16. Hoewel de taak die erin bestaat na te gaan of de wettelijke voorwaarden voor maatschappelijke dienstverlening of maatschappelijke integratie daadwerkelijk zijn vervuld en de rechtmatige besteding van publieke middelen te waarborgen, in beginsel als een gerechtvaardigd doel van algemeen belang kan worden aangemerkt, stelt de Autoriteit vast dat de noodzaak om deze informatieverzameling aan ondernemingen voor private opsporing toe te vertrouwen voornamelijk wordt gemotiveerd door het tekort aan maatschappelijk werkers, de stijging van het aantal steunaanvragen en de praktische moeilijkheid om onderzoek in het buitenland te verrichten. Organisatorische, budgettaire of personeelsgebonden moeilijkheden kunnen op zichzelf geen voldoende rechtvaardiging vormen voor een verwerking die een aanzienlijke inmenging in de persoonlijke levenssfeer van kwetsbare personen inhoudt.

17. Uit de nota aan de Ministerraad blijkt bovendien dat nog wordt onderzocht op welke bijkomende gegevensstromen maatschappelijk werkers een beroep kunnen doen en dat verdere internationale gegevensuitwisseling inzake buitenlandse onroerende goederen wordt overwogen. Dit wijst erop dat mogelijk minder ingrijpende publieke alternatieven nog niet volledig zijn onderzocht of uitgeput. De aanvrager moet bijgevolg aantonen waarom een eventuele toegang tot bijkomende authentieke bronnen¹, samenwerking met fiscale of buitenlandse overheden en gerichte internationale gegevensuitwisseling niet volstaan om het nagestreefde doel te bereiken.

¹ Het is daarbij noodzakelijk om zowel de bronnen *an sich*, als de concrete modaliteiten van de voorziene raadpleging uitdrukkelijk op te nemen in de wet.

18. De Autoriteit is van oordeel dat het beroep op private opsporing slechts als uiterste middel kan worden toegestaan. De wet moet bepalen dat een dergelijke opdracht alleen kan worden gegeven wanneer de maatschappelijk werker alle redelijkerwijs beschikbare en minder ingrijpende informatiebronnen heeft geraadpleegd, deze bronnen geen uitsluitel bieden en de bijkomende informatie niet op een andere, minder ingrijpende wijze kan worden verkregen.
19. De enkele aanwezigheid van "*vermoedens*" van verzwegen informatie of onjuiste verklaringen vormt daartoe een onvoldoende nauwkeurig criterium. Er moet sprake zijn van concrete, objectieve, relevante en verifieerbare aanwijzingen die, gelet op hun aard en samenhang, een **ernstig vermoeden** doen ontstaan dat niet-aangegeven onroerende goederen of inkomsten bestaan en dat deze informatie een daadwerkelijke invloed kan hebben op het recht op of de omvang van de steun. De beslissing om een opdracht van private opsporing te geven, moet individueel worden gemotiveerd en gedocumenteerd. Daarin moet minstens worden vastgesteld welke concrete aanwijzingen voorhanden zijn, welke voorafgaande onderzoeksstappen werden verricht, waarom de beschikbare publieke gegevensbronnen niet volstaan², en waarom de opdracht noodzakelijk en evenredig is in het licht van de bovenstaande elementen. De wet moet tevens bepalen welk orgaan of welke functionaris binnen het OCMW bevoegd is om deze beslissing te nemen.
20. De voorgeschreven voorafgaande informatieverzameling — een gesprek met de betrokkene, een huisbezoek en de raadpleging van de elektronische gegevensstromen via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid — volstaat op zichzelf niet om een beroep op private opsporing te rechtvaardigen. Er moet telkens een aantoonbaar verband bestaan tussen de concrete resultaten van deze stappen en het vermoeden waarop de opdracht steunt. Bovendien moet worden vermeden dat een huisbezoek systematisch en uitsluitend als formele voorwaarde wordt verricht wanneer dit in het concrete dossier niet relevant of noodzakelijk is.
21. De onderneming voor private opsporing mag uitsluitend feitelijke informatie verzamelen en rapporteren die noodzakelijk is voor het voormelde doeleinde, zoals het bestaan, de ligging, de eigendomssituatie en, in voorkomend geval, objectief vaststelbare inkomsten uit het goed. Het komt haar niet toe te bepalen welke inkomsten krachtens de toepasselijke regelgeving in aanmerking moeten worden genomen, een juridische kwalificatie aan de eigendoms- of gebruikssituatie te geven, de geloofwaardigheid van de betrokkene te beoordelen of te besluiten dat fraude werd gepleegd.

² M.a.w. speciëren op grond van welke data vandaag blijkt dat de publieke bronnen onvolledig zijn, dan wel foutieve informatie inzake onroerende goederen in het buitenland bevatten.

22. De Autoriteit stelt voorts vast dat het ontwerp voorziet in de mededeling van adresgegevens *"uitsluitend in het kader van de verificatie van de reële gewoonlijke en effectieve verblijfplaats"*. De verificatie van de verblijfplaats vormt evenwel een onderscheiden doeleinde ten opzichte van het opsporen van niet-aangegeven onroerende goederen en de daaruit voortvloeiende inkomsten. Indien het ontwerp eveneens beoogt ondernemingen voor private opsporing met een onderzoek naar de werkelijke verblijfplaats te belasten, moet dit afzonderlijk, nauwkeurig en uitdrukkelijk in de wet worden geregeld.

23. Tot slot stelt de Autoriteit vast dat, hoewel de memorie van toelichting en de nota aan de Ministerraad hoofdzakelijk verwijzen naar onroerende goederen in het buitenland, het ontwerp geen geografische beperking bevat. Het ontwerp moet derhalve uitdrukkelijk bepalen of de maatregel betrekking heeft op goederen in België, in het buitenland dan wel op beide categorieën. Deze verduidelijking is noodzakelijk om de draagwijdte van de opdracht en de daarmee gepaard gaande verwerking voldoende voorzienbaar te maken.

c. *Categorieën van betrokkenen*

24. Het ontwerp definieert de *"betrokkene"* als de persoon voor wie het OCMW het sociaal onderzoek uitvoert. De onderzoeksopdracht kan evenwel ook betrekking hebben op onroerende goederen van diens samenwonenden. Deze samenwonenden vormen afzonderlijke betrokkenen in de zin van de AVG, ook wanneer zij zelf geen maatschappelijke dienstverlening of maatschappelijke integratie aanvragen.

25. De categorieën van samenwonenden moeten daarom uitdrukkelijk en nauwkeurig in de wet worden vastgesteld. De verwerking moet worden beperkt tot personen van wie de bestaansmiddelen krachtens de toepasselijke regelgeving daadwerkelijk een invloed kunnen hebben op het recht van de aanvrager of begunstigde. De verwijzing naar *"eventuele samenwonenden"* in de ontworpen wijziging van artikel 60 van de wet van 8 juli 1976 is in dit opzicht te ruim. In de parallelle ontworpen wijziging van de wet van 26 mei 2002 wordt de betrokken categorie daarentegen afgebakend door uitdrukkelijk te verwijzen naar de samenwonenden bedoeld in artikel 34 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 *houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie*, van wie de bestaansmiddelen overeenkomstig die bepaling in aanmerking worden genomen. Een vergelijkbare functionele afbakening moet ook worden opgenomen in de ontworpen wijziging van artikel 60 van de wet van 8 juli 1976.

26. Daarnaast kunnen in buitenlandse eigendomsregisters, verklaringen van derden en andere onderzoeksbronnen persoonsgegevens voorkomen van mede-eigenaars, huurders, familieleden, tussenpersonen en andere derden. De Autoriteit merkt op dat deze gegevens slechts mogen worden verzameld en in het onderzoeksrapport mogen worden opgenomen voor zover zij onlosmakelijk verbonden zijn met de vaststelling van de betrokken onroerende goederen of inkomsten en aantoonbaar noodzakelijk zijn voor het omschreven doeleinde.

d. Categorieën van persoonsgegevens

27. Het ontwerp omschrijft een eerste reeks persoonsgegevens die aan de onderneming voor private opsporing kunnen worden meegedeeld, namelijk de naam, voornaam, het identificatienummer van de sociale zekerheid, in voorkomend geval een buitenlands nationaal identificatienummer en bepaalde adresgegevens. Deze categorieën zijn in beginsel voldoende nauwkeurig omschreven, maar mogen slechts worden verstrekt voor zover zij in het concrete dossier noodzakelijk zijn voor de identificatie en de uitvoering van de nauwkeurig omschreven opdracht. In de mate dat adresgegevens worden meegedeeld voor de verificatie van de reële gewoonlijke en effectieve verblijfplaats, verwijst de Autoriteit naar haar opmerkingen overeenkomstig punt 22.
28. De mogelijkheid om "*alle andere relevante objectieve gegevens*" mee te delen die het OCMW hebben doen twijfelen aan de volledigheid van de verklaringen, is daarentegen onvoldoende nauwkeurig. Weliswaar volgt uit deze formulering dat gegevens die geen twijfel doen rijzen over de volledigheid van de verklaringen niet mogen worden meegedeeld, maar zij preciseert niet voldoende ten aanzien van welke elementen van die verklaringen de meegedeelde gegevens relevant moeten zijn. Dit is des te belangrijker aangezien het sociaal dossier zeer uiteenlopende en gevoelige informatie kan bevatten over onder meer de gezondheid, de gezinssituatie, de schuldenlast, de sociale begeleiding en andere aspecten van de persoonlijke levenssfeer. Om het risico op een disproportionele mededeling van gegevens uit het sociaal dossier te beperken, beveelt de Autoriteit aan de bepaling materieel af te bakenen tot objectieve gegevens die rechtstreeks verband houden met de verklaringen inzake onroerende goederen en waaruit redelijkerwijs blijkt dat deze verklaringen onvolledig of onjuist zijn. Daarbij moet de mededeling steeds beperkt blijven tot de gegevens die noodzakelijk zijn om de vastgestelde onvolledigheid of onjuistheid te staven, zonder dat dit de mededeling van het volledige sociaal dossier of van niet ter zake dienende gegevens kan rechtvaardigen.
29. De wet moet de bijkomende categorieën van gegevens limitatief of minstens aanzienlijk nauwkeuriger omschrijven. Zij moet tevens uitdrukkelijk bepalen dat bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9.1 AVG en gegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten in de zin van artikel 10 AVG niet mogen worden verstrekt, tenzij

daarvoor een afzonderlijke, specifieke wettelijke grondslag bestaat die voldoet aan de vereisten van respectievelijk de artikelen 9.2 en 10 AVG en de strikte noodzakelijkheid van de verwerking wordt aangetoond.

30. De wet van 18 mei 2024 omkadert vervolgens de concrete verwerkingsmodaliteiten die verbonden zijn aan de onderzoeksmethoden en bevoegdheden van ondernemingen voor private opsporing. Onverminderd de in die wet opgenomen waarborgen inzake de bescherming van persoonsgegevens, is de Autoriteit van oordeel dat de onderzoeksmethoden die een onderneming voor private opsporing bij de uitvoering van de haar door het OCMW toevertrouwde opdracht mag aanwenden, functioneel (*i.e.* door te verwijzen naar concrete gerechtvaardigde onderzoeksbevoegdheden zoals voorzien in de wet van 18 mei 2024) moeten worden afgebakend in de wet van 8 juli 1976 en de wet van 26 mei 2002, rekening houdend met het beperkte doeleinde van de opdracht en de kwetsbaarheid van de betrokkenen. De opdracht dient in beginsel beperkt te blijven tot documentaire en registergebaseerde verificaties die rechtstreeks betrekking hebben op onroerende goederen en de daaruit voortvloeiende inkomsten. Observaties van personen, interviews met burens, familieleden, werkgevers of andere derden, het betreden van niet voor het publiek toegankelijke plaatsen en andere onderzoekstechnieken die rechtstreeks op personen zijn gericht, kunnen slechts als noodzakelijk en evenredig worden beschouwd indien de wetgever de noodzaak van die methoden aantoont en passende waarborgen vaststelt.
31. Artikel 95 van de wet van 18 mei 2024 bepaalt dat het verbod om niet-publiek toegankelijke informatie van publieke rechtspersonen te verwerken niet geldt wanneer de private opsporing wordt uitgevoerd in opdracht van een publiekrechtelijke rechtspersoon. Deze uitzondering verleent de onderneming evenwel geen zelfstandig toegangsrecht tot databanken van het OCMW, de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid of andere publieke instanties. Het verdient aanbeveling om – minstens in de memorie van toelichting – te verduidelijken dat geen rechtstreekse toegang tot dergelijke systemen wordt verleend en dat de mededeling van gegevens in ieder geval beperkt blijft tot hetgeen wettelijk is vastgesteld.
32. Tot slot, voor zover de uitvoering van de opdracht aanleiding geeft tot de doorgifte van persoonsgegevens aan of het toegankelijk maken ervan voor een ontvanger buiten de Europese Economische Ruimte, moeten de voorwaarden van hoofdstuk V AVG worden nageleefd. De Autoriteit stelt vast dat het aanvraagformulier geen doorgiften naar derde landen vermeldt. De aanvrager moet derhalve verduidelijken op welke wijze onderzoeken naar onroerende goederen in het buitenland zullen worden uitgevoerd, welke actoren daarbij zullen worden betrokken en of zij toegang zullen krijgen tot persoonsgegevens. In voorkomend geval moeten het beroep op buitenlandse correspondenten en de toepasselijke waarborgen voor internationale doorgiften uitdrukkelijk worden afgebakend.

e. Verwerkingsverantwoordelijken

33. Uit het ontwerp, gelezen in samenhang met de wet van 8 juli 1976 en de wet van 26 mei 2002, volgt dat het OCMW verwerkingsverantwoordelijke is voor de beslissing om een opdracht te geven, de persoonsgegevens die aan de onderneming worden meegedeeld, de nauwkeurige afbakening van de opdracht, de beoordeling van de ontvangen informatie en het gebruik ervan in het sociaal onderzoek. De Autoriteit neemt hiervan akte.
34. Daarnaast bepaalt artikel 55 van de wet van 18 mei 2024 dat de opdrachtgever (*in casu* het OCMW) verwerkingsverantwoordelijke is voor de persoonsgegevens die vóór de aanvang van de private opsporing aan de opdrachthouder worden overhandigd en voor de verdere verwerking van de gegevens in de aan hem bezorgde rapporten. De onderneming voor private opsporing is verwerkingsverantwoordelijke voor de persoonsgegevens die zij verzamelt, analyseert, bewerkt, bewaart en in haar rapporten verwerkt, terwijl de opdrachthouder verantwoordelijk is voor de persoonsgegevens die hij aan de opdrachtgever rapporteert. Het betreft bijgevolg geen verhouding tussen een verwerkingsverantwoordelijke en een verwerker, maar onderscheiden wettelijke verantwoordelijkheden.³

³ Hoewel de wet van 18 mei 2024 als dusdanig niet het voorwerp van dit advies uitmaakt, acht de Autoriteit het niettemin noodzakelijk in dit verband te wijzen op de punten 66 – 68 van [advies nr. 127/2020](#). Artikel 60 van het voorontwerp van wet *tot regeling van de private opsporing* dat destijds aan de Autoriteit werd voorgelegd, wees drie verwerkingsverantwoordelijken aan: de privaatsonderzoeker voor de persoonsgegevens die hij verzamelde, analyseerde, bewerkte, bewaarde en in zijn rapporten verwerkte; de opdrachthouder voor de persoonsgegevens die hij aan de opdrachtgever rapporteerde; en de opdrachtgever voor de vóór de aanvang van het onderzoek verstrekte gegevens en de verdere verwerking van de ontvangen rapporten. Volgens de artikelsgewijze toelichting moesten deze actoren bovendien als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken in de zin van artikel 26 AVG worden beschouwd. De Autoriteit uitte ernstige twijfels bij deze regeling. Zij herinnerde eraan dat voor elke verwerking moet worden nagegaan wie, gelet op de feitelijke omstandigheden, daadwerkelijk de doeleinden nastreeft en controle uitoefent over de verwerking. Zij wees er in het bijzonder op dat een privaatsonderzoeker die, zelfs met een ruime beoordelingsmarge, voor zijn werkgever handelt, niet naast die werkgever als afzonderlijke gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijke kan worden beschouwd.

Artikel 55 van de wet van 18 mei 2024 heeft deze regeling gedeeltelijk aangepast: de verantwoordelijkheid die in het vroegere ontwerp aan de privaatsonderzoeker werd toegeschreven, rust thans op de onderneming of interne dienst voor private opsporing. De wet behoudt evenwel een afzonderlijke persoonlijke verwerkingsverantwoordelijkheid van de opdrachthouder voor de persoonsgegevens die hij aan de opdrachtgever rapporteert. De opdrachthouder wordt in artikel 2, 8°, van dezelfde wet gedefinieerd als de natuurlijke persoon die **in naam van de onderneming of de interne dienst** de opdracht aanvaardt en wordt krachtens artikel 2, 9°, gerekend tot de personen die de werkelijke leiding hebben.

Hoewel de positie van de opdrachthouder niet volledig samenvalt met die van de privaatsonderzoeker waarop de Autoriteit in 2020 uitdrukkelijk doelde, kan tussen beide regelingen een vergelijking worden gemaakt. In beide gevallen wordt immers een natuurlijke persoon die binnen het organisatorische kader en voor rekening van een onderneming of interne dienst handelt, persoonlijk als verwerkingsverantwoordelijke aangewezen. Volgens het functionele begrip van artikel 4.7 AVG is evenwel in de regel de organisatie zelf, en niet een individuele bestuurder, werknemer of andere persoon binnen die organisatie, verwerkingsverantwoordelijke. Ook het feit dat een natuurlijke persoon een operationele verantwoordelijkheid draagt of met een zekere zelfstandigheid handelt, volstaat op zichzelf niet om hem als afzonderlijke verwerkingsverantwoordelijke aan te merken. Vereist blijft dat hij daadwerkelijk zelfstandig de doeleinden en de essentiële middelen van de betrokken verwerking bepaalt. Bijgevolg rijst de vraag of de opdrachthouder, wanneer hij het onderzoeksrapport opstelt of overmaakt in naam van en onder het gezag van de onderneming of interne dienst, werkelijk een van die onderneming onderscheiden verwerkingsverantwoordelijke is. De wettelijke toewijzing van taken inzake aanvaarding, controle en rapportering volstaat daartoe niet noodzakelijk. Dit sluit niet uit dat een opdrachthouder in een concreet geval over een zodanige zelfstandige beslissingsmacht beschikt dat hij als verwerkingsverantwoordelijke moet worden aangemerkt, maar een algemene en automatische kwalificatie voor iedere opdrachthouder lijkt moeilijk te verzoenen met de vereiste dat de aanwijzing de werkelijke rol van de betrokken actoren weerspiegelt.

35. Overeenkomstig artikel 66 van de wet van 18 mei 2024 moet iedere opdracht vooraf worden vastgelegd in een schriftelijk onderzoeksopdrachtdocument dat onder meer de nauwkeurige opdracht, de doeleinden, de ter beschikking gestelde informatie en de vermoedelijke duur van het onderzoek vermeldt. Wanneer een publiekrechtelijke rechtspersoon opdrachtgever is, wordt dit document bovendien medeondertekend door de bevoegde voogdijoverheid. De ontworpen bepalingen moeten verduidelijken dat het OCMW in dit document eveneens de toegelaten gegevensbronnen en onderzoeksmethoden, de categorieën van te rapporteren gegevens en de toepasselijke veiligheidsmaatregelen vastlegt.
36. De ontworpen bepalingen volgens welke binnen het OCMW enkel de maatschappelijk werker die met het dossier van de betrokkene is belast toegang mag hebben tot de persoonsgegevens in het onderzoeksrapport, vormen een nuttige waarborg, maar zijn te absoluut geformuleerd. Bepaalde andere personen kunnen toegang nodig hebben voor de wettelijk bevoegde besluitvorming, de uitoefening van de rechten van de betrokkene, juridisch advies, de verdediging in rechte, toezicht, audit of gegevensbeveiliging. De wet moet daarom voorzien in een beperkte, functionele en op rollen gebaseerde toegang voor uitdrukkelijk gemachtigde personen die door een wettelijke, statutaire of gelijkwaardige geheimhoudingsplicht zijn gebonden.
37. In dat verband behoort de Raad voor maatschappelijk welzijn niet automatisch toegang te krijgen. De maatschappelijk werker moet in het sociaal verslag uitsluitend de geverifieerde bevindingen opnemen die noodzakelijk zijn voor de beslissing over het recht op steun. Het onderzoeksrapport zelf moet afzonderlijk en met strengere toegangsbeperkingen worden bewaard. De toegang tot het rapport en iedere verdere mededeling moeten worden gelogd.

f. Transparantie, rechten en gebruik van het onderzoeksrapport

38. De memorie van toelichting vermeldt dat het OCMW de betrokkenen vooraf moet informeren over de mogelijkheid dat een beroep wordt gedaan op een onderneming voor private opsporing. Deze verplichting komt evenwel niet voor in het dispositief. Gelet op de aard van de verwerking moet de wet bepalen dat de aanvrager of begunstigde uiterlijk bij het eerste gesprek op duidelijke en begrijpelijke wijze wordt geïnformeerd over de omstandigheden waarin private opsporing kan worden ingezet, de doeleinden, de mogelijke categorieën van gegevens en bronnen, de betrokken verwerkingsverantwoordelijken, de hem krachtens de AVG toegekende rechten en de eventuele beperkingen daarvan.
39. Overeenkomstig de artikelen 77 en 78 van de wet van 18 mei 2024 moet de opdrachthouder, wanneer het OCMW voornemens is gevolg te geven aan het eindrapport, de betrokkene en iedere andere identificeerbare persoon over wie persoonsgegevens in het rapport zijn verwerkt daarvan

in kennis stellen. Het OCMW mag de informatie niet gebruiken voordat deze personen de mogelijkheid hebben gehad hun rechten op inzage, aanvulling, verbetering of verwijdering van onjuiste gegevens bij de opdrachthouder uit te oefenen. Het ontwerp moet de samenhang tussen deze procedure en het sociaal onderzoek uitdrukkelijk verduidelijken.

40. In het bijzonder moet worden bepaald dat de maatschappelijk werker de bevindingen niet in het sociaal verslag mag verwerken en dat het bevoegde orgaan geen nadelige beslissing mag nemen voordat de procedure van de artikelen 77 en 78 van de wet van 18 mei 2024 is voltooid en de betrokkene de gelegenheid heeft gekregen zijn opmerkingen over de bevindingen te formuleren. Voor beslissingen inzake maatschappelijke integratie moet dit tevens worden afgestemd op het hoorrecht bedoeld in artikel 20 van de wet van 26 mei 2002.
41. De Autoriteit merkt tot slot op dat de keuze voor artikel 6.1.e) AVG als rechtsgrond niet tot gevolg heeft dat het recht op gegevenswissing zonder meer niet kan worden uitgeoefend, zoals het aanvraagformulier lijkt te suggereren. Artikel 17.3.b) AVG voorziet slechts in een uitzondering voor zover de verwerking noodzakelijk blijft voor de vervulling van de taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag. Elk verzoek moet bijgevolg overeenkomstig de concrete omstandigheden worden beoordeeld.

g. Bewaartermijnen

42. Krachtens artikel 5.1.e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
43. In dat kader beoogt het ontwerp zowel in de wet van 8 juli 1976 als in de wet van 26 mei 2002 de volgende bepaling in te voegen: *"Het centrum bewaart de persoonsgegevens die de onderneming van private opsporing heeft verstrekt in het kader van de in het eerste lid bedoelde opdracht, gedurende tien jaar. In geval van een persoonlijke vordering tegen het centrum kan de bewaartermijn van deze gegevens worden verlengd gedurende de periode die nodig is om het OCMW toe te laten zijn standpunt gedurende de gehele procedure te verdedigen."*
44. De Autoriteit stelt vast dat deze bepaling voorziet in een uniforme bewaartermijn van tien jaar voor alle persoonsgegevens die de onderneming voor private opsporing aan het OCMW verstrekt. Het ontwerp bepaalt evenwel niet vanaf welk ogenblik deze termijn begint te lopen en maakt geen onderscheid naargelang de gegevens al dan niet relevant blijken voor het sociaal onderzoek, daadwerkelijk worden gebruikt bij de besluitvorming of uitsluitend voorkomen in het

onderzoeksrapport of de bijbehorende stavingsstukken. De noodzakelijkheid en evenredigheid van een dergelijke algemene bewaartermijn zijn bijgevolg onvoldoende aangetoond.

45. De ontworpen regeling moet bovendien worden afgestemd op de artikelen 73 en 77 van de wet van 18 mei 2024. Artikel 73 bepaalt dat de opdrachtgever het onderzoeksrapport en de daarin opgenomen informatie niet langer mag bewaren dan strikt noodzakelijk voor de uitoefening van zijn gerechtvaardigde belang of om te voldoen aan een wettelijke bewaarplicht. Uit artikel 77 volgt voorts dat de tussentijdse en eindonderzoeksrapporten en de daarin opgenomen informatie onmiddellijk moeten worden vernietigd wanneer de opdrachtgever beslist daaraan geen gevolg te geven. Het ontwerp moet derhalve bepalen dat de termijn van tien jaar uitsluitend geldt voor de persoonsgegevens die daadwerkelijk en rechtmatig worden gebruikt in het sociaal onderzoek, en het aanvangspunt van die termijn vaststellen. Persoonsgegevens en rapporten waaraan geen gevolg wordt gegeven of die niet noodzakelijk blijken voor de beoordeling van het recht op steun, moeten zonder onnodige vertraging worden verwijderd of vernietigd.
46. De Autoriteit neemt voorts akte van de verlenging van de termijn in geval van een persoonlijke vordering tegen het OCMW, doch benadrukt dat deze verlenging enkel betrekking kan hebben op de gegevens die daadwerkelijk noodzakelijk zijn voor de behandeling van die vordering en tot het ogenblik waarop de gerechtelijke procedure en de gewone rechtsmiddelen definitief zijn beëindigd of uitgeput.
47. De onderneming voor private opsporing bewaart haar eigen onderzoeksdossier overeenkomstig artikel 100 van de wet van 18 mei 2024 gedurende drie jaar te rekenen vanaf de datum van overmaking van het eindrapport aan de opdrachtgever of, in voorkomend geval, tot de rechter de bevindingen van de private opsporing heeft kunnen onderzoeken overeenkomstig artikel 101 van diezelfde wet. In het kader van het onderzoek van het onderhavige ontwerp geeft deze wettelijke bewaartermijn geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

h. Beveiliging en gegevensbeschermingseffectbeoordeling

48. Gelet op de aard en de gevoeligheid van de verwerkte persoonsgegevens moeten de mededeling van persoonsgegevens aan de onderneming voor private opsporing en de overmaking van het onderzoeksrapport aan het OCMW plaatsvinden via een beveiligd en geauthentiseerd communicatiekanaal. Er moet onder meer worden voorzien in passende toegangscontroles, logging, versleuteling en procedures voor de veilige bewaring en vernietiging van de gegevens.
49. Uit het aanvraagformulier blijkt dat voor de voorgenomen verwerking geen gegevensbeschermingseffectbeoordeling werd uitgevoerd. Gelet op de verwerking van

persoonsgegevens van kwetsbare personen, de indirecte informatieverzameling, het controlekarakter van de verwerking, de combinatie van gegevens uit verschillende en mogelijk buitenlandse bronnen en de mogelijke negatieve gevolgen voor het recht op steun, is de Autoriteit van oordeel dat vóór de operationalisering van de regeling een gegevensbeschermingseffectbeoordeling overeenkomstig artikel 35 AVG moet worden uitgevoerd.

OM DEZE REDENEN de Autoriteit,

is van oordeel dat het ontwerp moet worden aangepast teneinde:

- te verduidelijken dat geen wettelijke verantwoordelijkheid of beslissingsbevoegdheid aan de onderneming voor private opsporing wordt overgedragen en dat de maatschappelijk werker de leiding over het sociaal onderzoek behoudt (punten 12 – 14);
- het beroep op private opsporing te beperken tot gevallen waarin minder ingrijpende middelen geen uitsluitel bieden en concrete, objectieve en verifieerbare aanwijzingen voorhanden zijn, op basis van een individueel gemotiveerde beslissing van het bevoegde orgaan of de bevoegde functionaris binnen het OCMW (punten 16 – 20);
- het doeleinde en de draagwijdte van de opdracht, met inbegrip van de verificatie van de verblijfplaats en het geografische toepassingsgebied, nauwkeurig af te bakenen (punten 21 – 23);
- de categorieën van samenwonenden en andere derden van wie persoonsgegevens kunnen worden verwerkt nauwkeuriger vast te stellen (punten 24 – 26);
- de categorieën van persoonsgegevens, de toegelaten onderzoeksmethoden en gegevensbronnen en de eventuele internationale doorgiften passend te begrenzen en te omkaderen (punten 27 – 32);
- de inhoud van het onderzoeksopdrachtdocument en de toegang tot en beveiliging van het onderzoeksrapport te verduidelijken (punten 35 – 37);
- de transparantie ten aanzien van de betrokkenen en het gebruik van het onderzoeksrapport af te stemmen op de artikelen 77 en 78 van de wet van 18 mei 2024 en op het toepasselijke hoorrecht (punten 38 – 40);
- de bewaartermijnen en de vernietiging van persoonsgegevens en onderzoeksrapporten aan te passen overeenkomstig de punten 44 – 46;

- passende beveiligingsmaatregelen vast te stellen en vóór de operationalisering van de regeling een gegevensbeschermingseffectbeoordeling uit te voeren (punten 48 – 49).

herinnert eraan dat verzoeken tot gegevenswissing individueel moeten worden beoordeeld overeenkomstig hetgeen is uiteengezet in punt 41.

Voor de Autorisatie- en Adviesdienst,
(get.) Alexandra Jaspar, Directeur